

Statystyka opisowa

Wykład 1:

**Informacje organizacyjne
o statystyce ogólnie**

Po co nam statystyka???

1. Żyjemy w czasach, kiedy informacja stała się towarem...

Dobrze jest umieć analizować dane, po to żeby lepiej wykorzystywać MOŻLIWOŚCI jakie nam stwarza nowoczesność XXI wieku.

2. Żyjemy w czasach, kiedy informacja stała się narzędziem...

Dobrze jest wiedzieć, jak inni mogą wykorzystywać to narzędzie i umieć ochronić się przed ZAGROŻENIAMI, jakie stwarza nam nowoczesność XXI wieku.

Najsłynniejsze powiedzenie o statystyce

*Są trzy rodzaje kłamstwa:
normalne, diabelskie i statystyka*

[Autor niejednoznaczny: M. Twain, B. Disraeli, G.B. Shaw]

I dopowiedzenie...

*Ale to nie statystyka kłamie,
tylko ludzie, którzy się nią posługują!*

Podstawowe informacje

Wykładowca: **dr Marek Sobolewski**

Strona internetowa: mareksobolewski.v.prz.edu.pl

Wykład – **15 godz. (9*)**

Ćwiczenia – **15 godz. (9*)**

Laboratorium – **30 godz. (18*)**

* dotyczy studiów niestacjonarnych

Ocena końcowa: ważona średnia ocen z ćwiczeń,
laboratoriów oraz **egzaminu**

**Egzamin odbędzie się w sesji, będzie miał formę
praktyczną, w celu weryfikacji praktycznych
umiejętności analizy danych.**

Zakres materiału

- **podstawowe pojęcia związane ze statystyczną analizą danych**
- **konstrukcja arkusza danych statystycznych w programie STATISTICA**
- **sposoby opisu danych statystycznych (sortowanie, rangowanie, grupowanie, statystyki opisowe, prezentacje graficzne)**
- **analiza zależności pomiędzy dwiema cechami statystycznymi (tabele wielodzzielcze, statystyki w grupach, współczynnik korelacji)**
- **elementy wnioskowania statystycznego – praktyczne wykorzystanie testów statystycznych**
- **indeksy statystyczne – analiza dynamiki zjawisk społeczno-gospodarczych**

**Niektóre zagadnienia
mogą być
realizowane tylko na
wykładzie**

Program *STATISTICA*

Większość obliczeń i prezentacji graficznych wykonywać będziemy za pomocą programu *STATISTICA 13* – specjalistycznego narzędzia analizy danych.

Program *STATISTICA* jest zainstalowany w pracowniach, ponadto licencja, którą posiada Politechnika Rzeszowska, uprawnia studentów do posługiwania się programem na komputerach domowych.

Informacje o sposobie instalacji i wersja instalacyjna programu *STATISTICA* znajdują się na stronie:

<http://ci.prz.edu.pl/licencje-oprogramowania>

Część obliczeń i analiz wykonywać będziemy także za pomocą arkusza kalkulacyjnego *Excel*.

Zbiory danych

Podczas nauki statystyki będziemy najczęściej korzystać z gotowych zbiorów danych – wszystkie pliki są udostępnione do pobrania na [stronie domowej wykładowcy](#) w zakładce [materiały do pobrania](#).

Uwaga! Do korzystania z baz danych wymagane jest zainstalowanie programu *STATISTICA*.

Literatura

1. Hydzik P., Sobolewski M., *Komputerowa analiza danych społeczno-gospodarczych*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2007.
2. Aczel A.D., *Statystyka w zarządzaniu*, PWN, Warszawa 2000 lub 2011.

Dodatkowe pozycje podawane będą przez osoby prowadzące ćwiczenia i laboratoria

CO TO JEST STATYSTYKA?

STATYSTYKA – zbiór metod badania zjawisk masowych (zbieranie i przetwarzanie danych):

- *Statystyka opisowa* to narzędzia prezentacji i opisu posiadanych danych.
- *Statystyka matematyczna* to zbiór narzędzi wnioskowania statystycznego, które pozwalają na podstawie posiadanych danych wyciągać wnioski natury ogólniejszej.

STATYSTYKA / ANALIZA DANYCH a „Zarządzanie”

Znaczenie metod analizy danych w skutecznym zarządzaniu jest oczywiste. Nie sposób podejmować decyzje w jakiegokolwiek dziedzinie, bez dokładnej wiedzy o funkcjonowaniu przedsiębiorstwa w chwili obecnej i przeszłości. Nie sposób podejmować właściwych decyzji bez wiedzy o konkurentach, otoczeniu makroekonomicznym oraz o swoich klientach. Statystyka pozwala na uporządkowanie danych o tych aspektach rzeczywistości w taki sposób, by informację zamienić w wiedzę.

Jednostka statystyczna, próba i populacja

Przedmiotem analiz statystycznych są tzw. **JEDNOSTKI STATYSTYCZNE**, czyli obiekty podlegające badaniu, których cechy (dane) są analizowane.

Zbiór jednostek statystycznych, o których posiadamy dane będące przedmiotem analizy nazywany jest **PRÓBĄ (STATYSTYCZNĄ)**. Szerszy zbiór jednostek, o którym nie posiadamy danych, lecz chcemy go poznać na podstawie próby jest określany jako **POPULACJA**.

*Aby móc wnioskować o populacji na podstawie próby należy zastosować metody **WNISKOWANIA STATYSTYCZNEGO** – niezbędnym jednak warunkiem jest to, by próba była **REPREZENTATYWNA** dla całej populacji.*

Przykłady badań statystycznych

Temat badania	Jednostka statystyczna	Próba	Populacja
<i>Sondaż wyborczy</i>	<i>Dorosły mieszkaniec Polski</i>	<i>Losowy podzbiór mieszkańców Polski (zwykle ok. 1000 osób)</i>	<i>Wszyscy mieszkańcy Polski (BADANIE CZĘŚCIOWE)</i>
<i>Wykorzystanie środków unijnych w gminach woj. podkarpackiego</i>	<i>Gmina</i>	<i>Gminy woj. podkarpackiego (N = 160)</i>	<i>Tak jak próba (BADANIE PEŁNE)</i>
<i>Poziom życia w Polsce na tle innych państw Unii Europejskiej</i>	<i>Państwo</i>	<i>Państwa należące do UE (N = 27)</i>	<i>Tak jak próba (BADANIE PEŁNE)</i>
<i>Zadowolenie mieszkańców Rzeszowa z rozwoju miasta w ostatnich latach</i>	<i>Mieszkaniec Rzeszowa</i>	<i>Losowo wybrani mieszkańcy Rzeszowa</i>	<i>Wszyscy mieszkańcy Rzeszowa (BADANIE CZĘŚCIOWE)</i>

Rodzaje badań statystycznych

Badanie statystyczne może mieć charakter **PEŁNY** lub **NIEPEŁNY** (badanie częściowe).

Wykonanie jedynie badanie częściowego może być spowodowane:

- kosztami i czasochłonnością wykonania badania pełnego (sondaż wyborczy, badanie opinii publicznej);
- niemożnością wykonania badania pełnego, z powodu otwartego charakteru populacji (badanie skuteczności leków, jakości nauczania statystyki);
- niszczeniem elementów podlegających badaniu (kontrola jakości produktów spożywczych).

Cechy statystyczne i ich rodzaje

Dobór metody analizy statystycznej zależy od charakteru **CECH** podlegających badaniu. Z praktycznego punktu widzenia istotna jest umiejętność rozróżnienia trzech typów cech statystycznych:

- cechy mierzalne (ilościowe, liczbowe)

Są to cechy, których wartości są wyrażane za pomocą liczb: wiek, dochody, ocena ze statystyki, stopa bezrobocia, środki unijne pozyskane przez gminę w roku 2009, itd.

- cechy porządkowe

Są to cechy, których wartości nie są wyrażane za pomocą liczb ale dają się logicznie uszeregować: poziom wykształcenie, stosunek emocjonalny do reklamy, itd.

- cechy nominalne (jakościowe)

Są to cechy, których warianty określają tylko i wyłącznie przynależność do pewnej grupy: płeć, miejsce zamieszkania, kierunek studiów, posiadanie prawa jazdy, itd.

Typy danych statystycznych

Ze względu na charakter jednostek statystycznych podlegających badaniu wyodrębniamy trzy podstawowe typy zbiorów danych:

- **dane ankietowe (kwestionariuszowe)** – charakteryzują się losowym doбором próby z większej populacji, jednostki podlegające badaniu są nierozróżnialne;
- **dane przekrojowe** – zwykle są efektem przeprowadzenia badania pełnego, jednostki podlegające badaniu są rozróżnialne i mogą to być: państwa, regiony, miasta itp.;
- **dane czasowe** – jednostki są tutaj kolejnymi momentami (okresami) czasu, w których dokonywano pomiaru – mogą to być sesje giełdowe, dni, tygodnie, lata. Oczywiście są one rozróżnialne, co więcej istotna jest ich kolejność.

Analitik danych na rynku pracy

Ranking najlepszych zawodów wg raportu „Jobs Rated Almanac” 2015 przygotowanego przez serwis CareerCast *

1. aktuariusz – ok. 94 tys. dol. rocznie;
2. audiolog – 71 tys. dol.;
3. matematyk (ale taki od biznesu i przemysłu) – 102 tys. dol.;
4. statystyk analityk (prowadzi badania i analizuje dane) – 79 tys. dol.;
5. inżynier biomedyczny – 89 tys. dol.;
6. naukowiec (chodzi o kogoś, kto jest jednocześnie informatykiem, statystyko-analitikiem i jeszcze ma wiedzę z konkretnej dziedziny) – 89 tys. dol.;
7. higienistka stomatologiczna – 71 tys. dol.;
8. software inżynier – 93 tys. dol.;
9. terapeuta (zarówno od ciała, jak i od duszy) – 77 tys. dol.;
10. analityk systemów komputerowych – 81 tys. dol.;
11. patolog mowy (coś takiego jak logopeda, bo zajmuje się zaburzeniami mowy i słuchu, czyli osobami z problemami z komunikacją) – 71 tys. dol.;
12. dietetyk – 56 tys. dol.

*Przy tworzeniu zestawienia brano pod uwagę nie tylko zarobki, lecz także stopień niebezpieczeństwa profesji czy wysiłek konieczny do wykonania obowiązków, stres towarzyszący wykonywaniu pracy oraz łatwość znalezienia zatrudnienia.